

трібно взяти на озброєння виробникам, адже можливості та загрози, що існують на ринку товарів та послуг класу «люкс», вимагають від підприємств, що працюють у даній галузі, постійного удосконалення своєї маркетингової політики.

Список використаних джерел

1. Heine K. The Concept of Luxury Brands. In: Luxury Brand Management / K. Heine // Technische Universität Berlin. – 2011. – №1. – С. 44–47.
2. Лейбенштейн Х. Эффект присоединения к большинству, эффект сноба и эффект Веблена в теории покупательского спроса / Х. Лей-

бенштейн // Теория потребительского поведения и спроса. – СПб.: Экономическая школа, 1993. – С. 304.

3. Оконкво У. Брендинг в моде класса «Люкс» / У. Оконкво. – Минск: Гревцов Букс, 2010. – 408 с.

4. Скоробогатых И.И. Трансформация теорий потребительского поведения товаров класса «люкс» / И.И. Скоробогатых. – М.: РЭУ им. Г. В. Плеханова, 2010. – 127 с.

5. Хайнс Т. Маркетинг в индустрии и моды: комплексное исследование для специалистов отрасли / Т. Хайнс, М. Брюс. – Минск: Гревцов Букс, 2011. – 416 с.

УДК 656.7:330.14(045)

О.М. ГАЙДАРЖИЙСЬКА,

к.е.н., доцент, Національний авіаційний університет

Дослідження теоретичних аспектів реструктуризації капіталу підприємства

У статті розглянуто основні теоретичні аспекти реструктуризації капіталу підприємства. Досліджено особливості відновлення платоспроможності підприємства за рахунок проведення його фінансового оздоровлення.

Ключові слова: реструктуризація, капітал, фінансовий стан, фінансове оздоровлення, санація.

О.Н. ГАЙДАРЖИЙСКАЯ,

к.э.н., доцент, Национальный авиационный университет

Исследование теоретических аспектов реструктуризации капитала предприятия

В статье рассмотрены основные теоретические аспекты реструктуризации капитала предприятия. Исследованы особенности восстановления платежеспособности предприятия за счет проведения финансового оздоровления предприятия.

Ключевые слова: реструктуризация, капитал, финансовое состояние, финансовое оздоровление, санация.

O.M. GAYDARZHYY'S'KA,

PhD, associate professor, National Aviation University

Research theoretical aspects restructuring capital enterprise

In the article the basic the oretical as pects of the capital restructuring of the company. The feature srestore the solvency of the company through its financial recovery.

Keywords: restructuring, capital, financial condition, financial health, sanitation.

Постановка проблеми. У сучасних швидко мінливих умовах розвитку економіки спостерігаються суттєві зміни в економічному, інформаційному і правовому середовищах функціонування підприємств, а також у змісті їхньої фінансової діяльності. Тому стає очевидним, що підприємства задля економічного розвитку та збереження конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі повинні постійно змінювати структуру капіталу відповідно до вимог навколишньої дійсності. Вирішенню цього завдання сприяє реструктуризація капіталу підприємств, яка є сукупністю заходів технічного, організаційного, фінансового характеру, що забезпечують якісне перетворення капіталу підприємства з метою формування умов для ефективного використання виробничих, фінансових, інвестиційних ресурсів підприємства, а також для забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємства.

За цих умов необхідна сучасна, адекватна організація економічної діяльності кожного підприємства. Тому питання пов'язані з реструктуризацією та санацією підприємства є не лише актуальними, а й мають важливе практичне значення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Для української економічної науки процес реструктуризації капі-

талу недостатньо вивчений. До теперішнього часу більшість досліджень присвячена економіко-правовим, управлінським аспектам реструктуризації підприємства. Роботи ці містять головним чином опис процедур реструктуризації заборгованостей та банкрутства, тобто носять прикладний характер.

Разом із тим необхідно відзначити цілий ряд наукових розробок, які містяться у сучасних працях Л. Абалкіна, М. Аїстова, Л. Белих, І. Беляєвої, Г. Бутковського, Л. Водачек, А. Горбунова, А. Євсєєва, Ю. Іванова, С. Ленської, А. Мартинова, Л. Страхового, А. Тутунджян, М. Федотової, М. Ескіндарова. У роботах цих авторів розкриваються механізми реформування структури власності, принципів управління та організації виробництва, що, безсумнівно, має велику наукову і практичну значимість. Західні економісти особливу увагу приділяють такій формі реструктуризації, як зміна власника і контроль над бізнесом. З цього погляду найбільш цінні розробки містяться в роботах М. Альберта, Дж. Бітінгмайєра, Ф. Вербова, Т. Доєрр, М. Еберта, М. Зіровера, Б. Койла, Х. Корстена, Л. Роєллера, Дж. Стеннек, Е. Стюарта, П. Сударсанама, Д. Хембріка та ін. Цей напрям має важливе значення. Однак при використанні даного підходу не завжди своєчасно враховуються тенденції інноваційного розвитку,

що призводить до втрати деяких можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, особливо пов'язаних з фундаментальними дослідженнями.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. В Україні відбувається повномасштабна трансформація соціально-економічної системи. У пошуках факторів більш ефективного розвитку часто досліджуються економічні фактори, але незважаючи на увагу вчених до проблем реструктуризації, багато аспектів формування ефективної стратегії розвитку підприємства досі залишаються дискусійними і потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей проведення реструктуризації капіталу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами були розроблені різні методики визначення оптимального напрямку і форми реструктуризації капіталу підприємств. Однак на практиці їх застосування обмежене. Це пов'язано з відсутністю досліджень щодо адаптації запропонованих методик до визначеного конкретного підприємства. Тому питання реструктуризації капіталу підприємства не можна вважати достатньо вивченим. Таким чином дослідження теоретичних аспектів реструктуризації капіталу і досі є актуальними і необхідними.

Одним зі стратегічних завдань більш ефективного розвитку підприємства є його структурна перебудова, що здійснюється:

- з одного боку, за допомогою проведення ефективної політики реструктуризації та санації якщо підприємство можна вважати потенційно конкурентоспроможним, враховуючи достатність у підприємства вільних коштів задля проведення перетворень, достовірність інформації, оцінку потенціалу, яким володіє підприємство, можливість залучення кваліфікованого персоналу до процесу реструктуризації, пропозиції власників та керуючого складу щодо реалізації усіх заходів з реструктуризації, тобто враховуючи усі фактори, що впливають на реструктуризацію капіталу конкретного підприємства та чинники, які його відокремлюють від інших підприємств і враховують істотний вплив зазначених факторів;

- а з іншого – через ліквідацію або повне перепрофілювання підприємства, якщо воно вважається збитковим або збанкрутілим.

У ході теоретичного дослідження варіантів трактування реструктуризації маємо можливість виділити такі: комплексні зміни з антикризовими заходами; кардинальні зміни організаційно-правової структури суб'єкта господарювання; комплекс заходів, пов'язаних із перетворенням усіх сфер діяльності підприємства від структури фінансів до технічного переозброєння і пошуку нових ніш на ринку; комплексні та взаємопов'язані зміни структур, що забезпечують функціонування підприємства в цілому; створення на базі підприємства кількох менших економічних одиниць; комплекс реорганізаційних заходів, які мають на меті вихід підприємства з кризи і забезпечення його подальшого розвитку.

Ураховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що вибір конкретних реорганізаційних заходів має бути індивідуальним по кожному підприємству і залежить від рівня економічного стану підприємства, що реорганізовується, а задля

досягнення встановлених критеріїв економічних показників можуть використовуватися такі заходи: реструктуризація боргу, іншими словами – переоформлення боргів, додаткова емісія цінних паперів, переоцінювання активів, зниження дебіторської заборгованості тощо. Якщо проблеми підприємства є більш суттєвими, тоді підприємство потребує загальної реструктуризації. Доцільно зазначити, що саме цей тип реформування включає реструктуризацію капіталу, і першими чинниками, що враховуються, є співвідношення власного і позикового капіталу, структура і особливості руху фінансового капіталу; необхідним є зазначити, що при цьому на підприємстві аналізуються: управління факторами ділового ризику, способи підтримки оптимальної структури капіталу, дивідендна політика. Загальна реструктуризація охоплює розробку нової організаційної структури, відповідної трудової, технічної та технологічної політики, зміни в менеджменті, організації тощо. Реструктурування підприємства в такий спосіб триває здебільшого до трьох років.

Щодо процесу економічного оздоровлення, то початком має бути виявлення та аналіз причин економічної кризи. Проведення такого аналізу дає змогу або прийняти рішення щодо доцільності проведення санації, або, якщо це зробити неможливо, щодо повної ліквідації підприємства. Задля проведення процесу санації необхідним є визначити її цілі та стратегію. На підставі обґрунтованої стратегії розробляється система санаційних заходів, формується програма і проект плану санації. На кінцевому етапі здійснюється реалізація цього плану. Таким чином, оцінка фінансового стану підприємства та причин фінансової кризи, згідно з класичною моделлю санації, дає змогу зробити висновок щодо доцільності або недоцільності санації конкретного підприємства. У разі якщо підприємство має реальну можливість відновити платоспроможність, ліквідність і прибутковість, має достатньо підготовлений управлінський персонал, а виробництво продукції або надання послуг відповідає пріоритетним напрямкам економіки країни, приймається рішення про проведення санації. Відповідно до вибраної стратегії розробляється програма санації, тобто система взаємопов'язаних заходів, спрямованих на вихід підприємства з фінансової кризи. Вона формується на підставі комплексного вивчення причин фінансової кризи, аналізу внутрішніх резервів, висновків щодо можливості залучення капіталу та визначення стратегічних завдань санації. Важливим компонентом санаційного процесу є координація та контроль за якістю реалізації запланованих заходів. Контролюючі органи повинні своєчасно виявляти та використовувати нові санаційні резерви, а також приймати об'єктивні кваліфіковані рішення щодо подолання можливих перешкод за здійснення заходів з фінансового оздоровлення. Дійову допомогу тут може надати оперативний санаційний контроль, який синтезує інформаційну і контролюючу функції. Завданням санаційного контролю є ідентифікація оперативних результатів та підготовка проектів рішень щодо використання виявлених резервів і подолання додаткових перешкод. Обґрунтування санаційного процесу для кожного окремого підприємства можна зробити у вигляді плану фінансового оздоровлення, бізнес-плану, техніко-економічного обґрунтування. Стандартної форми та

структури такого плану не існує, але будь-яка його форма потребує наявності вірогідної базової інформації.

Узагальнюючи вище зазначене, можна стверджувати, що протікання економічних процесів у часі носить динамічний характер, що допомагає в умовах гострої конкуренції підприємствам швидко адаптуватися до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища. Навіть протягом невеликого періоду часу обсяги споживання дуже динамічні. В цих умовах мають можливість власного розвитку такі підприємства, які швидше за інші пристосовуються до реалій часу і адаптуються до нових, бодай непомітних, економічних умов. Головним завданням управління підприємством задля забезпечення економічного розвитку є оцінка і діагностика фінансового стану підприємства, контроль і своєчасне запобігання кризовим ситуаціям.

Також важливим є акцентування уваги на врахування численних і різноманітних факторів, тому що, якщо якийсь з них випадає з аналізу фінансового стану конкретного підприємства, оцінка впливу інших, прийнятих у розрахунок факторів, а також висновки ризикують виявитися спотвореними і не спроможними забезпечити економічний розвиток підприємства.

Висновок

Дослідження процесу реструктуризації капіталу підприємств багатьох іноземних держав доводять, що реструктуризація капіталу є невід'ємною частиною економічно вдалого функціонування будь-якого підприємства, це постійний процес, без якого не можна досягти економічного розвитку. В нашій країні також уже цілком усвідомлена необхідність подібних перетворень. Однак відсутність ретельної розробки поняття, механізму, місця реструктуризації капіталу досі не дозволяє раціонально і послідовно вирішувати її завдання. У зв'язку з цим гостро назріла необхідність проаналізувати проблеми, пов'язані із забезпеченням ефективності проведення реструктуризації капіталу. Метою проведення реструктуризації капіталу підприємства є забезпечення економічного розвитку конкретного підприємства, створення такого підприємства, яке здатне виготовляти конкурентоспроможну продукцію або надавати конкурентоспроможні послуги, бути технічно забезпеченим і фінансово дієздатним.

Результати реструктуризації капіталу мають бути такими, які мають здатність забезпечити підприємству досягнення відповідного рівня прибутковості, що і є однією з цілей реструктуризації і водночас показником її успішності; пози-

тивних грошових потоків від основної діяльності; зростання грошових потоків, що має здатність забезпечити повернення боргів та інвестування коштів у технічне оновлення, а також зростання виробництва або кількісного показника послуг, що надаються, що своєю чергою також свідчить про успішність реструктуризації; зростання продуктивності праці; зростання продуктивності всіх видів ресурсів, тобто забезпечення рентабельності підприємства; забезпечення необхідного мінімуму прибутку підприємства.

Тому можна стверджувати, що визначення впливу реструктуризації капіталу на ефективність функціонування підприємства, його конкурентоспроможність залежать від вірно розроблених та науково обґрунтованих найбільш важливих принципів управління процесом реструктуризації капіталу підприємства, які повинні базуватися на дослідженнях практики реструктуризації капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємств, а також дослідженнях ключових напрямів, тенденцій та результатів реструктуризації капіталу конкретних українських підприємств, враховуючи причини, що знижують ефективність реструктуризації капіталу підприємства.

Узагальнюючи вище зазначене, можна стверджувати не лише про актуальність досліджуваного питання, а й про необхідність подальших досліджень реструктуризації капіталу підприємства.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електрон. ресурс] // Режим доступу до документу: ukrstat.gov.ua
2. Сайт фінансових новин: www.minfin.com.ua
3. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: [Електрон. ресурс] – www.nbuv.gov.ua
4. Абрютіна М.С., Грачев А.В. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства. – М.: Дело и сервис, 2014. – 316 с.
5. Баканов М.І., Шеремет А.Д. Теорія економічного аналізу. – М.: Фінанси і статистика, 2001. – 292 с.
6. Балабанов І.Т. Аналіз і планування фінансів хозяйствующего суб'єкта. – М.: Фінанси і статистика, 2001. – 231 с.
7. Бандурка О.М., Коробов М.Я. та ін. Фінансова діяльність підприємства. – К., 2014. – 254 с.
8. Белялов А.З. Як збитковому підприємству вийти з кризи і стати прибутковим: Практическое руководство. – М., 2014. – 211 с.
9. Білик М. Підприємства як об'єкт фінансового управління в умовах переходу до ринкової економіки // Економіст. – 2012. – №1. – С. 21–26.

Н.В. ПОПРОЗМАН,

к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Аграрна економіка як стратегічний фактор стабілізації агропромислового виробництва

У статті акцентується увага на значенні аграрної економіки для зростання та розвитку агропромислового виробництва та національної економіки в цілому. Проаналізовані основні ризики та переваги розвитку агропромислового виробництва в сучасних умовах.

Ключові слова: агропромислове виробництво, зростання, аграрна економіка, сталий розвиток, «зелені» національні рахунки.